

Zašto čitamo žanrovsku književnost i drugi (mikro)eseji

Vesna Kurilić¹

Gradska knjižnica Rijeka

vesna.kurilic@gkri.hr

Žanrovska književnost održava knjižnice na nogama. O toj temi možemo reći što god želimo – možda joj i suprotstaviti tvrdnju da je, zapravo, riječ o *lektiri*, a ne žanrovskoj književnosti – no potpisnica ovih redaka neće se libiti braniti svoju tezu uživo, u nastavku teksta i, u nekoj možda malo boljoj budućnosti, na prvoj sljedećoj kavi u gradu.

Žanrovska književnost ne poznaje granice. I ne mislimo samo na geografske. Mislimo i na jezične, tematske, podžanrovske, kako vam drago. Mislimo na to da danas možemo čitati knjige objavljene jučer na Novom Zelandu. Mislimo na to da je *reverse harem* već neko vrijeme na silaznoj putanji svoje planetarne popularnosti, a da većina čitatelja i književnih kritičara u našim krajevima još nije ni čula za njega. Mislimo na to da, u ovom globalnom selu, doista svatko može pronaći nešto za sebe među nebrojenim žanrovskim stranicama koje se svakodnevno objavljuju, te pjevati hvalospjeve tome u stručnim knjižničnim časopisima.

Žanrovska književnost govori više o ljudskoj naravi negoli ikoja druga grančica književnoumjetničkog stvaralaštva. Povijesno, djela žanrovske književnosti ostala su zapamćena kao vrhunac literarnog doseg, ne srednjestrujaški pokušaji. Žanrovska književnost donijela je revoluciju u prvoj polovici 20. i nastavila drmati izdavaštvom u prvim desetljećima 21. stoljeća. Kao ljudska bića, čitamo da se rasonodimo, opustimo, da nau-

1 Vesna Kurilić bivša je knjižnična volonterka, trenutno knjižničarka i spisateljica koja svoje dane provodi braneći ljubice i fantastiku rukama i nogama. Njezin raniji doprinos knjižničarenju uključuje kolumnu: Stranica 33 (<https://gkr.hr/Magazin/Tema-Plus/Stranica-33>).

čimo nešto novo te da prepoznamo sebe na stranicama knjiga, kako onih koje nas uspavljaju iz dana u dan, tako onih zbog kojih gubimo neprospavane noći zbog napetog iščekivanja sljedećeg poglavlja. Čitamo, naposljetku, da bismo iz knjiga naučili nešto novo o samima sebi. I to je, po nama, možda i najveći dar žanrovske književnosti.

Od žanrovske se književnosti osjećamo bolje, čak i u 2020. godini. S ove strane ekrana, u posljednjih godinu dana čitalo se jako puno krimića, ljubića i horora, a po društvenim mrežama uočili smo i mnogo ponovnih čitanja starih najdražih naslova. Poput drage, izlizane, ali još uvijek tople i utješne dekice. Takva je (bila) godina. Ako se, s istekom 2020., još nađe netko tko će *eskapizam* smatrati psovkom, a ne blagoslovom, slobodno ga ukrcajte u vremenski stroj i torpedom pošaljite natrag u ožujak 2020. godine.

Mi ćemo zadržati svoje misteriozne mrtvace u uvoznom žbunju na Velebitu, 'oće-li-neće-li* detektivske parove u sjevernoameričkoj pustoši i obiteljske zavrzlake u engleskom plemstvu prve polovice 19. stoljeća, hvala na pitanju.

(*se konačno spetljati)

Naglavačke u e-knjige – sedam godina kasnije

Naši prvi susreti s e-knjigama, ako preskočimo zanemarivo kratku fazu printanja opskurnih stranih naslova na faksu, odvijali su se preko ekrana malog, naslijeđenog, bijelog BlackBerryja, a literatura je bila od fanovske vrste (rekli bismo – pučki, je l' – *fanfiction*).

Druga faza susreta počela je tamo negdje kad smo otkrili da postoje mali i samostalni izdavači koji, gle čuda, objavljuju upravo onaj dio književnosti za koji nam srce kuca jače, a koji se u nas ne prevodi, pa smo, eto, slučajno počeli ponovno čitati s ekrana, ovoga puta većeg – običnog, jeftinog Samsungova tableta. (Nakon nekoliko mjeseci u ovoj fazi zamijetili smo da nam ruke osjećaju težinu tiskanih knjiga – ne bismo željeli optužiti nevine, ali čitatelji epske fantastike možda će znati o čemu pričamo – i da nam nedostaje mogućnost povećanja veličine slova na papiru. Nitko nije savršen.)

Problem je, naravno, nastao u trećoj fazi, koja je započela unatrag možda dvije godine, i za koju ne bismo rekli da će tako brzo prestati... Situacija je prilično jednostavna. Sjećate se onih malih i samostalnih, gorenavedenih izdavača? E, pa, ispalo je da oni ne samo da objavljuju upravo ono što želimo čitati (i nismo jedini – spektar žanrova, pristupa i tematskih područja gotovo je beskrajan), već te knjige objavljuju po cijenama *ispod 30 kuna*. (Preračunato iz dolara, naravno. Tko se još sjeća 200 kn za 677 stranica Algoritma?) Tko, u kontekstu navedenog, još može opravdati *druge* kanale nabavke knjiga na internetu? I, da bi stvar bila još bolja, nakon što te knjige pročitamo, ne moramo ih talo-

žiti doma po policama, seliti se s njima iz najma u najam i strahovati hoće li nam mačak danas odlučiti baš na *toj* polici oštriti kandžice.

Ali, naravno, to nije sve – knjigu, ako želimo i stignemo, možemo pročitati doslovno istog dana kad je objavljena. Nema više čekanja na izdavače koji i po dvije godine unaprijed najavljuju svoja izdanja. Nema više čekanja na tiskare. Nema, zapravo, čekanja ni na što, osim samih spisateljica i pisaca.

S obzirom na to da smo već odlučili, čini se, da ćemo u ovaj tekst uključiti samo riječi hvale – možda je to i naslov dao naslutiti – dodat ćemo i da je za čitanje e-knjiga potrebno neusporedivo manje vanjskog izvora svjetla nego za tiskane knjige. Do te mjere, zapravo, da ponekad, navečer, odustanemo od tiskane knjige, čak i u onim rijetkim trenucima kad posegnemo za njom, jer nam se ne da ustajati s kauča kako bismo upalili još jednu lampu. Nismo još otišli tako daleko da čitamo u potpunom mraku – iako poznajemo i takve čitatelje – ali moramo priznati da je inverzno osvjetljenje (bijeli tekst na crnoj pozadini) jedan od darova suvremenog svijeta ljudskom rodu, te da neki moderni pisci tako i stvaraju.

Umjesto zaključka, dodat ćemo da, za razliku od mnogih, još uvijek nemamo e-čitač, ali da nas to ne sprječava, te da nas ne možete natjerati da zbrojimo koliko smo novaca ove godine potrošili na knjige. Što da se priča, puno smo bili doma.

Da ne ispadne da je sve samo divno i krasno, naravno, jedan od većih problema – ako ne i najveći – leži u činjenici da je izrazito malen broj e-knjiga, pogotovo onih dostupnih po pristupačnim cijenama u maloprodaji, trenutno dostupan na hrvatskom jeziku. (Srećom, tu su naše knjižnice!)

No, ptičica nam je prišapnula da se i to krenulo mijenjati, tako da... vidjet ćemo kakvi će rezultati biti za *sljedećih* sedam godina...